

Seznamovací inzerce v tisku – – ohrožený druh ?

TOMÁŠ NOVÁK

„Gentleman třicetiletý, prohlašující, že má velký majetek, by se rád oženil s mladou dámou, která má kapitál 3 000 liber a chtěla by o tom učinit přiměřenou smlouvu...“.

Tak zní text prvního seznamovacího inzerátu v tisku. Stalo se tak v Anglii 19. července 1695.

Osmého a poté 11. a 15. března 1794 byl v Poštovských novinách redigovaných Krameriem uveřejněn první seznamovací inzerát v češtině. Vdovec, zachovalý čtyřicátník hledal manželku a hodnou matku svým dvěma dětem. Věno sice vítal, ale vyvolená s tímto majetkem mohla i po svatbě disponovat. Její tvář nesměla být poznamenána neštovicemi a samozřejmě musela mít dobré vychování. Rodinné štěstí mělo probíhat „v jednom z nejlepších městeček Halliče směrem ke Lvovu. Ona panna, ve věku 20–30 let, se měla spokojit jen s jednou služkou a být dobrou hospodyní. Musí být přiměřeně důstojná svého stavu a netoužit příliš po módě a společnosti“.

Čas plynul, inzeráty v tisku zdomácněly. Často u nás proskočí zpráva o povázhlivě úpadkových rysech inzerce. Dne 11. listopadu 1933 přinesly Moravské noviny inzerát tohoto znění: *„Zklamaná 19letá dívka hledá otce doposud nenarozenému dítěti. Domovnictví, výbava a 20 000 věna. Na značku ‚Dovedu odpustit‘...“* Citace je začátkem textu prvního odborného rozboru seznamovací inzerce. Byl uveřejněn v brněnské Sociologické revui číslo 1+2 1938. Autor „nadějný leč předčasně na TBC zemřelý člen semináře I. A. Bláhy“ M. Hladík rozebral inzerci uveřejněnou v prvních deseti dnech prosince 1933 a v prvních deseti dnech května 1934 v týdenících Cvrček, Lucerna, Moravský ilustrovaný zpravodaj, Proud a v denících Moravské noviny a Národní politika. Tehdy inzerovalo více mužů než žen, muži byli výrazně starší než jejich protějšky. Cítují: *„Ženy spíše touží, aby se vdaly, kdežto muži chtějí ženu a peníze. Požadavek na morální vlastnosti kladlo 2 % mužů a 2,5 % žen.“*

Internetovým vyhledávačem lze zjistit, že M. Hladík má mezi současnými brněnskými studenty sociologie i psychologie následovníky. Např. M. Bureš, O. Surý, M. Hrušková rozebírají seznamovací inzerci v různých souvislostech. Příznačné je, že se zaměřují na inzerci internetovou.

V době mezi léty 1948–1963 byla seznamovací inzerce jako buržoazní přežitek zakázána. Změnu podnítil časopis Vlasta. Ten roku 1963 uveřejnil dopis po ženitbě toužícího osamělého lesníka. Odepsalo mu víc než 200 žen. Ještě v onom roce vyhlásila Obrana lidu akci „Internát – armáda“. V ní šlo o zprostředkování seznámení mezi pracujícími dívkami žijícími v internátech a vojiny základní služby.

Seznamovací inzeráty z roku 1971 a 1984 sociologicky porovnal A. Šteker (Populační zprávy 1–2/1985). Studoval inzeráty uvedených let v šesti nejznámějších českých denících. Roku 1984 bylo inzerátů víc než v jednámdesátém. V roce 1971 častěji inzerovali muži, později bylo více inzerátů žen. Za 13 let se výrazně zvýšil počet inzerátů, v nichž žena uvádí, že je rozvedená. Desetkrát zde stoupl počet žen vychovávajících dvě děti. Výrazný je i růst vzdělání slabšího pohlaví. Častěji než roku 1971 lidé nabízejí svůj byt. Slovu sňatek se roku 1984 inzerenti vyhýbají. Užívají termíny muž, žena, kamarád(ka), partner(ka), protějšek.

Rozsáhlý vzorek inzerce rozebral Jan Tuček (Demografie č.1/1987). Zaměřil se na všechny inzeráty uveřejněné v roce 1983 v Rudém právu, v Práci, v Lidové demokracii a ve Svobodném slově. Na jednoho muže připadalo 1,67 inzerentek. Seznámení nejčastěji hledali pánové mezi 25–35 lety a dámy ve věku 35 až 45. Muži zpravidla požadují, aby partnerka byla hodná, skromná, citově založená se smyslem pro rodinný život. Jejich protějšky vyžadují charakter, solidnost, zájem o kulturu, cestování, lásku k dětem a vztah k rodině. Značný nepochyb je zaznamenán u požadavků na vzdělání. Střední nebo vysokou školu u partnera vyžaduje 201 žen ale jen 48 mužů.

Sondu do obsahu seznamovací inzerce jsem uskutečnil vždy v červnu v letech 1977, 1987 a 1997 rozbořen těchto textů uveřejněných v brněnském vydání Svobodného slova. Počet inzerátů byl nejvyšší v roce 1977. Nepříliš výrazně, ale přece jen v rámci zkoumaných let rostl věk inzerentů. Přibýlo i těch, kdo uvádějí, že jsou rozvedení, a to u obou pohlaví. O dětech se vždy častěji zmiňovaly ženy. Muži ve všech třech případech psali o dětech jen ojedinele, nicméně přece jen nejvíc v roce 1997. V tomto roce se v inzerátech také objevuje termín „vyřešená minulost“, a to jako vlastní vizitka i požadavek. Ve všech případech je zdůrazňován výčet kladů inzerenta, zmínka o problémech je jen ojedinělá. Termín bez vlastní viny rozvedený(á) je poměrně častý roku 1977, ojedinělý v 1987 a nevyskytuje se o deset let později. Zmínky o bytě či jinak zajištěném bydlení, ať již jako požadavek nebo informace o sobě, jsou nejčastější v roce 1977, o 10 let později jich byla již jen polovina. Obdobně výrazně klesaly zmínky o vlastnictví auta. Termín devizový příslib se objevuje výlučně v roce 1987.

Vdovec hledající roku 1794 partnerku byl v rámci dané inzerce bez konkurence. Na sklonku osmdesátých let minulého století vycházelo v českých masmédiích 30 000 inzerátů ročně. Konkurence internetu neexistovala. V současnosti je internet zcela jednoznačně v daném okruhu nejčastěji využívaným médiem. Počet seznamovacích inzerátů v současnosti ročně uveřejněných v tisku lze odhadnout spíše ve stovkách než v tisících. Současnost přináší i před rokem 1989 neexistující odlišený rubrik na seznámení řekněme seriózní a na kontakty pro „hezké chvíle“. Společenské změny přinesly i v minulosti nevidané časopisy specializované na nezávazné seznámení hledající sexuální uspo-

kojení v rámci normy i mírné patologie. Tento typ inzercce bývá doprovázen intimními fotografiemi. I v těchto pornograficky laděných médiích ovšem lze najít inzeráty typu: „Žena 40 let by ráda poznala muže, kterému nejde jen o sex na jeden večer, ale i o přátelství, porozumění a lásku. Musí však vědět, co ta slova znamenají. Znáám spoustu mužů, kteří to odsouhlasí, a pak se změni. Nechci nějakého pobudu nebo flákače. Hledám slušného muže, který by si ženy, jako jsem já, vážil. Na ničem kromě zdraví mi nezáleží. Zn.: Existuješ?“ Foto vedle inzerátu ukazuje ženu oděnou ve spodním prádle stahující si kalhotky. Přece jen se odlišuje od běžného standartu onoho periodika ukazujícího intimní partie obou pohlaví vskutku bez závoje.

I dnes platí tradiční rozdělení, v němž ženy častěji než muži hledají starší protějšek s relativně zajištěnou budoucností. Muži častěji zmiňují požadavky na fyzickou atraktivitu. Nároky žen vychovávajících děti jsou nižší než nároky bezdětných. Muži spíše své „závazky“ v seznamovací inzerci v potaz neberou. Materiální zabezpečení je spíše v rámci seznamovací vizitky prezentováno muži. Počet mužů a žen využívajících seznamování inzerátem v tisku je dnes zhruba vyrovnán. Výrazně častěji jde o lidi středního a staršího věku. Zajímavou skupinu tvoří muži, řekněme romantici po třicítce. Občas se objevují jejich obsáhlé (i více než 1 normostranu textu obsahující) inzeráty poněkud připomínající básně v próze. Hledají zcela mimořádnou bytost, maximální souznění a naprostou krásu ducha i těla u obvykle i výrazně mladší partnerky. Skutečnost, že se takový inzerát objevuje kupříkladu v MFD již několik let opakovaně, svědčí, že najít podobný klenot mezi ženami není snadné. Jednoduché to v budoucnu nebudou mít zřejmě ani seznamovací inzeráty v tisku. Internet tu patrně časem získá monopol. Snad odstraní jistý pocit neúspěšnosti typu „*nikdy bych nevěřila, že budu muset hledat partnera inzerátem*“.

Sám o sobě ovšem není ani v nejmenším zárukou serióznosti. „Nesnesitelná lehkost“ internetového seznamování má, zdá se, spíše opačný vliv.